„Ultimele zile, ultimele ore”

(Loredana Baltazar, 19 septembrie 2007)

Încadrabil într-o posibilă tipologie filozofică a „gesturilor finale”, cazul operei-clepsidră în 3 acte, „Ultimele zile, ultimele ore” – cu semnificaţia unui „cântec de lebădă” în dramaturgia compozitorului – este similar celui al „cronicii unei morţi anunţate”. „Ultimele ore” din viaţa lui Mozart (desfăşurate într-o perioadă scurtă de timp, percepută însă dilatat), se petrec în paralel cu „Ultimele zile” ale lui Puşkin (transformate într-un colaj de „flash-uri” pregnante). Spre deosebire de personajul „Mozart”, a cărui traiectorie traversează aproape întreg parcursul operei, personajul „Puşkin” este plasat deja în categoria mitului, imaginea sa fiind construită doar prin intermediul dialogurilor celorlalte personaje şi a situaţiilor imaginate de-a lungul derulării acţiunii. Politemporalitatea şi polispaţialitatea conferă o voită ambiguitate dar şi o extremă poeticitate expresiei.

Scriitura este concepută ca un complex balans între momentele elaborate minuţios (continuumul orchestral, structură de temelie a întregului eşafodaj tehnico-expresiv) şi cele cu caracter spontan, schiţate rapid, cu iz improvizatoric, ca un joc al aparenţelor (stratul retoricii solistice, „prizonieră” de bună voie a contextului orchestral din care derivă, şi apoi cel coral, de comentator efemer), „leitmotivul” lui Puşkin – „Vifor vine, cerul stinge” – constituind „liantul” imagistic pentru ambele ieşiri din „scena” vieţii ale personajelor-cheie.

Propulsat în prim plan, nivelul orchestral este construit judicios, fiind menţinut – pe linie interpretativă – într-o anume stare tensională (benefică susţinerii intrigii) de către ansamblul „Concerto” al Universităţii Naţionale de Muzică Bucureşti, ghidat, cu maxim profesionalism şi deosebită atenţie pentru reliefarea detaliilor, de către reputatul mânuitor al baghetei, Ludovic Bacs.

Etajul solistic (partituri excelent valorificate vocal şi scenic de către Mihai Lazăr – Mozart, Florin Demit – Salieri, Antonia Ioniţă – Puşkina, Monica Bancoş – Gongearova, Florin Caliţa – D’Anthes, Student şi Nikita, Ştefan Schuller – Ţarul Nicolai I, Valentin Racoveanu – Heekeren, juxtapuse evoluţiilor graduale ale lui Nicolae Simonov – Jukovski si Dolgorukov, Marius Nine – Dubelt şi Sîşkin, Bîtkov - Octavian Creţu, Gabriel Bănică – Rakeiev şi Danzas, Nicolae Simonov – Jukovski si Dolgorukov, Vasile Şerban – Bogomazov, Georgiana Costea – Voronţova si Hangiţa, Cristian Coandă – Bekendorf, Adrian Suciavă – Un camerist şi Slujitorul) şi al corului (formaţia „Musica Sacra” a U.N.M.B, condusă de Marcel Costea), în regia lui Cristian Mihăilescu, conturează evoluţia caleidoscopică, în continuă ascensiune, a celor 2 acţiuni ce se întrepătrund, primind un halou suprarealist generat de impresia că „la un moment dat nu mai ştii când şi unde eşti” (Anatol Vieru).

Sperăm că o asemenea partitură de excepţie, caz unic în panoplia creaţiei româneşti de gen, îşi va găsi locul şi în viitorul repertoriu al unei instituţii de operă din România, loc anticipat de aprecierea binemeritată de care s-a bucurat această producţie a Universităţii de Muzică Bucureşti, în sala arhiplină a Teatrului de Operetă „Ion Dacian”. Trecută de furcile caudine ale limitărilor impuse de un buget financiar redus la dimensiuni simbolice, depăşind emoţiile metamorfozei – de ultimă oră – din „operă în concert” în spectacol propriu-zis căruia i s-a conferit bucuria înveşmântării în haina de epocă a cadrului acţiunii, opera lui Anatol Vieru va rezista trecerii anilor, dimensiunea sa

simbolică înscriind-o, neîndoielnic, pe orbita universalității. Firesc, aplauzele premierei le dedicăm, cu un gest de pioasă recunoștință, memoriei maestrului...